

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/188/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5613212846
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2017:5613212846.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Malíkovej a členov senátu JUDr. Jany Kotrčovej a JUDr. Romana Tichého, v spore žalobkyne: L. T., nar. XX.XX.N., bytom A. E., H., C. XXXX/X, právne zastúpenej spoločnosťou LEAGLE s. r. o., so sídlom Liptovský Mikuláš, Kuzmányho 3997, IČO: 36 856 509, proti žalovaným: v 1/ rade Obec Demänovská Dolina, so sídlom Demänovská Dolina 258, IČO: 00 315 168, právne zastúpený spoločnosťou URBÁNI & Partners s. r. o., so sídlom Banská Bystrica, Skuteckého 17, IČO: 36 646 181, v 2/ rade Tatry mountain resorts, a. s., so sídlom Demänovská Dolina 72, IČO: 31 560 636, právne zastúpený JUDr. Barborou Miškovou Kubošiovou, advokátkou, s miestom výkonu činnosti H., P. XXXX/XX, za účasti intervenienta na strane žalovaných 1/, 2/: Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom Bratislava, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o náhradu škody na zdraví, o odvolaní žalovaného v 1/ rade a intervenienta na strane žalovaných v 1/ a v 2/ rade proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 10C/307/2013-327 zo dňa 13.04.2016, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 29.302,- eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a v časti výroku o trovách konania, ktorým žalovanému v 1/ rade a intervenientovi na strane žalovaného 1/ náhradu trov konania nepriznal, p o t v r d z u j e .

Rozsudku okresného súdu s a n e d o t ý k a vo výroku, ktorým vo zvyšnej časti a voči žalovanému 2/ žalobu zamietol a vo výroku, ktorým žalovanému 2/ a intervenientovi na strane žalovaného 2/ náhradu trov konania nepriznal.

Žalobkyni priznáva voči žalovanému v 1/ rade a intervenientovi na strane žalovaného v 1/ rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd žalovaného 1/ zaviazal povinnosťou zaplatiť žalobkyni 29.302,- eur, do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti a voči žalovanému 2/ žalobu zamietol. Žalovanému 1/, žalovanému 2/ a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného 1/ a žalovaného 2/ náhradu trov konania nepriznal.

2. Rozhodnutie okresného súdu sa opiera o ust. § 420 ods. 1, 2, 3, § 415 Občianskeho zákonníka, § 3d ods. 3, ods. 5 písm. d), ods. 6, § 4b ods. 1, § 9 ods. 1 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (ďalej len „Cestný zákon“), § 444 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, 2, 4, 5, § 6 ods. 3 zákona č. 437/2004 Z. z., § 1 opatrenia Ministerstva zdravotníctva SR č. 6/2013 Z. z., § 100 ods. 1, § 106 ods. 1, 2, § 112 Občianskeho zákonníka. V súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami a na základe vykonaného dokazovania súd čiastočne vyhovel podanej žalobe vo vzťahu k žalovanému 1/, nakoľko v časti, uvedenej vo výroku rozsudku, mal preukázanú jej dôvodnosť. Žalobkyňa sa žalovaného

nároku domáhala právnym dôvodom náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená na zdraví pri páde na zľadovatenej ceste. Žalobou si uplatnila nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 62.307,- eur, po pripustení zmeny žaloby vo výške 93.702,- eur. Nakoľko žalobkyňa žalovala, z dôvodu právnej istoty, dvoch žalovaných, keďže nemala jednoznačne zistený zodpovednostný subjekt, prejudiciálne si súd pri rozhodovaní ustálil pasívnu vecnú legitimáciu žalovaných. Obaja žalovaní svoju pasívnu vecnú legitimáciu v konaní namietali. Z vykonaného dokazovania súd nemal preukázané, že žalovaný 2/ je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti zo zodpovednostného právneho vzťahu, teda nebol pasívne vecne legitimovaným v konaní. Preto voči žalovanému 2/ podanú žalobu zamietol. Súd nemal preukázané, že žalovanému 2/ vyplýva z hmotného práva právna povinnosť, ktorej porušenie by bolo v príčinnej súvislosti so vznikom škody na zdraví žalobkyne. Žalobkyňa odvodzovala pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného 2/ v konaní od jeho vlastníctva k pozemku zapísanému ako parc. č. KN-C 2925/27 v katastrálnom území C. C., na ktorom došlo k jej pádu a tým k vzniku škody na zdraví. Skutočnosť vlastníctva žalovaného 2/ k uvedenému pozemku nebola v konaní sporná. Žalovaný 2/ sa však bránil tým, že napriek vlastníctvu k pozemku nie je vlastníkom cestného telesa, ktoré je na pozemku postavené. Súd mal preukázanú dôvodnosť uvedenej obrany. V konaní bolo preukázané, že cesta, postavená na pozemku zapísanom ako parc. č. KN-C 2925/27, má charakter miestnej komunikácie v zmysle § 4b ods. 1 Cestného zákona, nakoľko sa jedná o všeobecne prístupnú a užívanú ulicu, ktorá slúži miestnej doprave. V čase úrazu žalobkyne slúžila ako prístupová cesta k obchodu a ambulancii lekára, teda k verejne a hromadne užívaným stavbám. Skutočnosť, že cesta nebola formálne zaradená do siete miestnych komunikácií, nemôže mať vplyv na posúdenie jej charakteru miestnej komunikácie, keď, navyše, z výpovede starostky žalovaného 1/ vyplynulo, že žalovaný 1/ ani nemá vedenú evidenciu miestnych komunikácií. Je nepochybné, že cesta sa v minulosti, t. j. aj v čase úrazu žalobkyne a aj doposiaľ využívala a využíva ako miestna komunikácia, a to aj ako prístupová cesta k budove obecného úradu. V deň úrazu žalobkyne sa v stavbe súpisné číslo XXX nachádzala volebná miestnosť pre voľby do miestnej samosprávy. Žalovaný 1/ teda v čase vzniku škody bol správcom miestnej komunikácie postavenej na pozemku parc. č. KN-C 2925/27. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalovaný 1/ je a aj v čase vzniku škody bol aj vlastníkom cestného telesa na pozemku parc. č. KN-C 2925/27. Žalovaný 1/ kúpnu zmluvou zo dňa 16.09.1996 nadobudol od žalovaného 2/ stavbu súpisné číslo XXX (vtedy ešte so súpisným číslom XX) postavenú na pozemku zapísanom ako parc. č. KN-C 2925/7, aj pozemok zapísaný ako parc. č. KN-C 2925/7. Predmetom prevodu bola podľa čl. III. kúpnej zmluvy aj príjazdová komunikácia. Žalovaný 1/ tvrdil, že predmetom predaja bola iná príjazdová komunikácia, vedúca pozdĺž pozemku parc. č. KN-C 2925/30. Uvedené tvrdenie však v konaní preukázané nebolo. Naopak, v situačnom náčrte, ktorý je súčasťou znaleckého posudku ku kúpnej zmluve zo dňa 16.09.1996, boli vyznačené dve príjazdové komunikácie, a to na pozemku parc. č. KN-C 2925/27 a na pozemku parc. č. KN-C 2925/13. Keďže predmetom kúpnej zmluvy bol prevod vlastníckeho práva k stavbe postavenej na pozemku parc. č. KN-C 2925/7 a k pozemku parc. č. KN-C 2925/7, ku ktorým je príjazdovou komunikáciou práve komunikácia na parc. č. KN-C 2925/27, je nepochybné, že práve uvedená komunikácia bola predmetom prevodu na žalovaného 1/. Komunikácia pozdĺž resp. na pozemku parc. č. KN-C 2925/30 v situačnom náčrte vyznačená ani nie je. Príjazdová cesta na pozemku parc. č. KN-C 2925/13 je príjazdovou komunikáciou k stavbám bytových domov, okrem iného postavených aj na pozemkoch parc. č. KN-C 2925/4 a 2925/6, ktoré nadobudol žalovaný 2/ podľa privatizačného projektu. Je teda nelogické, aby žalovaný 2/ cestu, ktorá slúžila ako prístup k stavbám v jeho vlastníctve, previedol na žalovaného 1/. Správu miestnej komunikácie vykonáva v zmysle § 3d ods. 5 písm. d) Cestného zákona obec, prípadne právnická osoba obcou na tento účel založená alebo zriadená. V čase vzniku škody žalovaný 1/ nemal zriadenú právnickú osobu na správu miestnych komunikácií. Na základe uvedených skutočností mal súd preukázanú pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného 1/ v konaní ako vlastníka a správcu miestnej komunikácie, na ktorej došlo k vzniku škody. Predpokladmi vzniku zodpovednostného právneho vzťahu za škodu v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka sú porušenie právnej povinnosti, existencia škody, príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou a zavinenie, pričom občiansko-právna úprava zodpovednosti za škodu vychádza z prezumpcie nedbanlivostného zavinenia (teda nedbanlivostné zavinenie sa predpokladá). Súd mal v konaní vo vzťahu k žalovanému 1/ preukázané splnenie všetkých atribútov vzniku zodpovednostného právneho vzťahu zo zodpovednosti za škodu. Povinnosťou žalovaného 1/ ako správcu miestnej komunikácie na pozemku parc. č. KN-C 2925/27 v zmysle § 9 ods. 1 Cestného zákona bolo bez prieťahov odstraňovať závady v zjazdnosti uvedenej komunikácie a ako vlastníka v zmysle § 3d ods. 6 Cestného zákona udržiavať komunikáciu v stave zodpovedajúcom účelu, na ktorý je určená. O to viac, že uvedená komunikácia slúžila ako jediná prístupová cesta k volebnej miestnosti vo voľbách do miestnej samosprávy. Z výpovedí svedkov mal súd preukázané, že hoci snežiť

prestalo v skorých ranných hodinách, ešte v dopoludňajších hodinách jediná prístupová komunikácia k volebnej miestnosti nebola očistená, bola zasnežená, vyjazdená bola len autami, teda nebola očistená pluhom, nebola posypaná proti pošmyknutiu. Svedkovia zhodne tvrdili, že ľudia sa na ceste šmýkali, mali problémy udržať rovnováhu. Žalovaný 1/ porušil svoju povinnosť správcu miestnej komunikácie v zmysle § 9 ods. 1 Cestného zákona, keďže závady v zjazdnosti miestnej komunikácie bez prieťahov neodstránil a povinnosť vlastníka komunikácie v zmysle § 3d ods. 6 Cestného zákona, keďže neurobil opatrenia na udržanie komunikácie v stave zodpovedajúcom účelu, na ktorý je určená. Súčasne mal súd preukázané, že žalovaný 1/ porušil všeobecnú prevenčnú povinnosť v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Žalovaný 1/ však napriek tomu, že v stavbe súpisné číslo XXX organizoval voľby do miestnej samosprávy, nevykonal primerané opatrenia na zabezpečenie schodnosti jedinej prístupovej cesty k volebnej miestnosti, cestu neočistil od snehu, poľadovice, hoci na to mal dostatočný časový priestor (nejednalo sa o nepretržité sneženie, snežiť prestalo v skorých ranných hodinách). Z vykonaného dokazovania, najmä z výpovede žalobkyne, výpovede svedkov a lekárskeho správ, mal súd preukázaný aj vznik škody na zdraví žalobkyne. Vznik úrazu žalobkyne, jeho miesto a čas bolo preukázané nielen výpoveďou svedka D. T., manžela žalobkyne, ale aj výpoveďou svedkyne L. W., ktorá je bez akéhokoľvek vzťahu k žalobkyňi. Svedkyňa okrem samotného pádu žalobkyne potvrdila aj skutočnosť, že prístupová komunikácia k volebnej miestnosti bola pre chodcov neschodná, šmýkalo sa na nej, na čo aj upozornila členku volebnej komisie. Žalobkyňa sa na ceste pošmykla a spadla, udrela sa na záhlavie a kostrč, jej stav si vyžiadal hospitalizáciu v nemocnici. Z lekárskeho správ mal súd preukázanú následnú liečbu a vývoj zdravotného stavu žalobkyne. V prípade škody na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia. Predmetom konania bola náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia predstavuje náhradu za trvalé následky vyvolané poškodením zdravia, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú možnosť poškodeného uplatniť sa v ďalšom živote, a to v osobnom, pracovnom, pri trávení voľného času a pod. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia teda predstavuje jednorazové odškodnenie nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v zhoršení kvality života. Z lekárskeho posudkov, vypracovaných MUDr. P., MUDr. E. a MUDr. D., ako aj z lekárskeho správ a z výpovedí žalobkyne a jej manžela mal súd preukázané, že v dôsledku utrpeného úrazu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia na strane žalobkyne, podstatnému zhoršeniu kvality jej života, podstatnému obmedzeniu v možnosti pracovného uplatnenia, výkonu samoobslužných činností, trávenia voľného času. Žalobkyňa bola od úrazu opakovane hospitalizovaná, navštevuje viaceré odborné ambulancie, podrobuje sa liečbe. Trpí na posttraumatickú stresovú poruchu a depresívnu poruchu ťažkého stupňa. Prejavuje sa u nej tinitus, závrate, bolesti hlavy, sťaženie má komunikáciu z dôvodu zajakavosti. Bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne bolo vykonané v lekárskeho posudkoch. Nakoľko žalovaný aj vedľajší účastník na strane žalovaných vzniesli voči uplatnenému nároku námietku premlčania, súd sa pri rozhodovaní o priznaní nároku a jeho výške prvotne musel zaoberať uvedenou námietkou. Súd mal preukázanú čiastočnú dôvodnosť vznesenej námietky premlčania. Žalobkyňi bola spôsobená škoda na zdraví v oblasti neurologickej a ORL a v oblasti psychiatrickej. Takto bolo aj vykonané ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia, v samostatných lekárskeho posudkoch. Ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia z hľadiska neurologickeho a ORL vykonal MUDr. H. P. v lekárskeho posudku zo dňa 10.04.2013. MUDr. P. súdu oznámil, že k ustáleniu zdravotného stavu žalobkyne došlo dňa 04.08.2011. Nárok na náhradu škody na zdraví sa, v zmysle § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, premlčuje v dvojročnej subjektívnej lehote. Podľa ustálenej judikatúry, v prípade nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poškodený dozvie o škode, a teda subjektívna premlčacia doba začína plynúť, od okamihu, kedy je možné objektívne vykonať bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Bodové ohodnotenie je pritom možné vykonať vtedy, keď sa po vzniku škody na zdraví a prípadnom liečení zdravotný stav poškodeného ustálil natoľko, že je zrejmé, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia. Posúdenie otázky ustálenia zdravotného stavu prislúcha lekárovi. Nakoľko k ustáleniu zdravotného stavu žalobkyne z hľadiska neurologickeho a ORL došlo dňa 04.08.2011, uvedeným dňom začala plynúť dvojročná subjektívna premlčacia doba na uplatnenie nároku na súde. Premlčacia doba potom uplynula dňom 04.08.2013 a keďže žaloba bola podaná na súde dňa 08.12.2013, bol žalovaný nárok v uvedenej časti uplatnený na súde po uplynutí premlčacej doby. Preto súd žalobu v časti sťaženia spoločenského uplatnenia z neurologickeho a ORL hľadiska, spolu so zvýšením o 50 %, čo predstavuje 30.912,-eur, zamietol. Právnu argumentáciu žalobkyne, ktorá spochybňovala premlčanie žalovaného nároku v uvedenej časti, súd nepovažoval za dôvodnú. Pokiaľ ide o samotný deň ustálenia zdravotného stavu žalobkyne, súd nemal dôvod spochybňovať jeho určenie MUDr. P., nakoľko sa jednalo o

neurológa, ktorý opakovane žalobkyňu vyšetril, jej zdravotný stav mu bol známy, vypracoval lekársky posudok, v ktorom ohodnotil sťaženie spoločenského uplatnenia. Pokiaľ ide o argumentáciu vo vzťahu k začiatku plynutia premlčacej doby, táto nemá oporu v zákone, ani v ustálenej judikatúre, ktorá začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby jednoznačne odvodzuje od ustálenia zdravotného stavu. Právnu argumentáciu žalobkyne, že doposiaľ nezačala plynúť premlčacia doba, keďže nebola ustálená osoba zodpovedná za škodu, preto ani v zmysle § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka nenadobudla vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá, ktorá je podmienkou začatia plynutia premlčacej doby, súd rovnako nepovažoval za dôvodnú. Podľa ustálenej judikatúry, poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá, v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá. V uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti. Subjektívna vedomosť poškodeného teda nie je odvodzovaná od nespochybniteľnej resp. súdom judikovanej istoty o osobe škodcu vo forme právoplatného rozhodnutia, ale od stavu, kedy poškodený získa takú sumu informácií, ktorá mu umožní vytvoriť si záver o pravdepodobnom škodcovi. Výklad začatia plynutia premlčacej doby vo vzťahu k zodpovednostnému subjektu, tak ako ho uviedol právny zástupca žalobkyne, by bez právneho dôvodu umožňoval poškodenému „otáľať“ s uplatnením nároku na súde do času, kedy sa pre neho vytvorí čo najpriaznivejšia procesná situácia. Ak aj poukazoval v tejto súvislosti právny zástupca žalobkyne na aktuálny nález Ústavného súdu České republiky sp. zn. II. ÚS 2946/13 zo dňa 28.01.2016, súd mal za to, že sa jednalo o iný skutkový stav, pričom v samotnom odôvodnení je konštatované, že iná situácia pre posúdenie vzniku vedomosti poškodeného o škode ako v posudzovanom prípade je v prípade, keď je príčina poškodenia zdravia známa poškodenému bezprostredne, ako je tomu napríklad pri dopravných nehodách, čo je práve prípad žalobkyne, keďže príčina vzniku sťaženia spoločenského uplatnenia bola žalobkyňi známa bezprostredne po jeho vzniku, vzhľadom na spôsob poškodenia, ktorým bol úraz. Neobstojí ani právna argumentácia žalobkyne o spočívaní plynutia premlčacej doby v čase zaslania návrhu na uzavretie dohody o vyrovnaní žalovaným. Zákonné ustanovenie § 112 Občianskeho zákonníka spája spočívanie premlčacej doby s uplatnením práva na súde alebo u iného príslušného orgánu, ktorým nepochybne nie je osoba škodcu. Rovnako neobstojí ani argumentácia, že žalobkyňa nemá lekárske vzdelanie, podrobila sa neustálej liečbe, a preto nepredpokladala, že jej zdravotný stav je ustálený. Skutočnosť ustálenia zdravotného stavu je objektívna kategória, ktorú nemožno odvodzovať od vyššie uvedených subjektívnych skutočností na strane poškodeného. Súd považoval za dôvodný a včas uplatnený nárok žalobkyne na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia z hľadiska psychiatrického, a to v rozsahu 1300 bodov. Z výpovede svedkyne MUDr. E. E., psychiatricky, ktorá vystavila lekársky posudok zo dňa 25.03.2013, mal súd preukázané, že k ustáleniu zdravotného stavu žalobkyne, a teda aj možnosti vykonania bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia a tým k začatiu plynutia subjektívnej premlčacej doby, došlo 25.03.2013, preto bol nárok v uvedenej časti uplatnený včas. Pokiaľ poukazovali žalovaní na rozdielne dátumy ustálenia zdravotného stavu žalobkyne neurológom a psychiatrickou, mal súd za to, že je to spôsobené práve rozdielnym charakterom psychického a somatického ochorenia, ktorých priebeh je iný a práve psychické ochorenie, ktorého prejavy, vývoj a dôsledky nie je možné jednoznačne zmerať resp. inak kvantifikovať ako pri somatickom ochorení si pre ustálenie svojich dôsledkov vyžaduje uplynutie dlhšieho časového obdobia. Súd nemal preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali pochybnosť o dátume ustálenia zdravotného stavu žalobkyne MUDr. E.. MUDr. E. zabezpečovala psychiatrickú starostlivosť o žalobkyňu 11 mesiacov, z toho 5 mesiacov pred vydaním lekárskeho posudku, poznala jej zdravotný stav a jeho vývoj, keďže mala k dispozícii zdravotnú dokumentáciu aj z obdobia, keď žalobkyňa navštevovala iného psychiatra. Na súdnom pojednávaní jednoznačne uviedla, že objektívne nebolo možné vykonať bodové ohodnotenie zdravotného stavu žalobkyne skôr ako v marci 2013. Právnu argumentáciu žalovaných a vedľajšieho účastníka na strane žalovaných o skoršom ustálení zdravotného stavu, najmä s prihliadnutím na konanie o invalidizácii žalobkyne, súd nepovažoval za dôvodnú. Z vykonaného dokazovania síce bolo preukázané, že už v správe MUDr. P., psychiatricky, zo dňa 27.09.2011, ktorá bola podkladom k priznaniu invalidity, je konštatovaný diagnostický záver posttraumatická stresová porucha, afektívna depresívna porucha ťažká so somatickými príznakmi a organické zmeny osobnosti, teda totožné diagnózy, ktoré sú uvedené v lekárskej správe MUDr. E. zo dňa 25.03.2013, ktorá bola prílohou lekárskeho posudku, avšak totožnosť diagnostických záverov nemožno bez ďalšieho považovať za preukázanie skoršieho ustálenia zdravotného stavu. Z výpovede MUDr. E. jednoznačne vyplynulo, že pokiaľ aj nedošlo k zmene diagnóz žalobkyne, došlo k zmene jej zdravotného stavu a príznakov ochorenia, pričom k ustáleniu zdravotného stavu došlo až v marci 2013. Ani prebiehajúce konanie o invalidizácii žalobkyne a následné priznanie invalidity nemalo za následok začatie plynutia

subjektívnej premlčacej doby, keďže tento sa viaže na ustálenie zdravotného stavu poškodeného, nie na priznanie invalidity podľa predpisov o sociálnom poistení. Vo vzťahu k nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia z hľadiska psychiatrického nad rámec uplatnený v žalobe v rozsahu 1300 bodov, ohodnoteného lekárskeho posudkom MUDr. D., vo vzťahu ku ktorému bola pripustená zmena žaloby uznesením zo dňa 28.01.2016, mal súd preukázanú dôvodnosť vnesenej námietky premlčania. MUDr. D. ustálila zdravotný stav žalobkyne pre účely ňou vypracovaného lekárskeho posudku, teda vrátane dôvodu pre zvýšenie bodového ohodnotenia na dvojnásobok v zmysle § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z., na 27.11.2013. Návrh na pripustenie zmeny žaloby v tejto časti bol vykonaný na súdnom pojednávaní dňa 16.12.2015 a o pripustení zmeny žaloby bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 28.01.2016. K uplatneniu nároku na súde v uvedenej časti preto došlo po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby. Preto súd žalobu v časti o zapltenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zodpovedajúcej 1300 bodom, čo činí 20.930 eura, vrátane 50 % zvýšenia, spolu 31.395 eur, zamietol. Súd mal preukázanú aj príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti žalovaným 1/ a vznikom škody na zdraví na strane žalobkyne, a to najmä z lekárskeho správ, z ktorých jednoznačne vyplynulo, že v dôsledku úrazu, ktorý utrpela žalobkyňa, u nej došlo k ochoreniam, ktorými trpí doposiaľ. V tejto súvislosti súd uvádza, že nemal preukázané, že by zdravotný stav žalobkyne nebol pre účely vykonania bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia ustálený, a teda že žaloba bola podaná predčasne. Ustálením zdravotného stavu poškodeného sa rozumie stav, kedy možno objektívne vykonať bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia, aj pokiaľ liečba poškodeného pokračuje. Súd mal preukázané, že nebyť porušenia právnej povinnosti žalovaným 1/ v zmysle § 9 ods. 1 a § 3d ods. 6 Cestného zákona a § 415 Občianskeho zákonníka, ku škode na zdraví žalobkyne by nedošlo. Ak by totiž žalovaný 1/ neporušil vyššie uvedené povinnosti a bez prietahov odstránil závary v zjazdnosti miestnej komunikácie a komunikáciu primeraným spôsobom očistil tak, aby bola schodná aj pre chodcov, nedošlo by k pošmyknutiu a následnému pádu žalobkyne a tým k vzniku škody na jej zdraví. Na základe vyššie uvedených skutočností preto súd priznal žalobkyňi voči žalovanému 1/ právo na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 20.930,- eur, zodpovedajúce 1300 bodom, vyčísleným v lekárskom posudku MUDr. E. E. zo dňa 25.03.2013, za položku 255 - Vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií. Súd vychádzal z hodnoty bodu určenej pre rok 2013 vo výške 16,10 eura. Pokiaľ právna zástupkyňa žalovaného 2/ namietala výšku ceny bodu, poukazujúc na deň úrazu žalobkyne, súd dôvodnosť jej argumentácie preukázanú nemal. Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z., sa výška náhrady za bolesť a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia určuje sumou 2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu. Vznik nároku na náhradu pritom časovo nemusí korešpondovať s dátumom vzniku poškodenia. Nárok na náhradu škody totiž vzniká až okamihom, keď je možné uplatniť ho na súde, v tomto prípade po ustálení zdravotného stavu v roku 2013. Súd mal v konaní preukázanú aj dôvodnosť zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., a to o 40 %, čo činí 8.372,- eur. Spolu súd priznal žalobkyňi právo na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 29.302,- eur. Žalobkyňa žiadala zvýšenie náhrady o 50 %. Podľa ustálenej judikatúry, 50 % zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia predstavuje maximálne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, ktoré prichádza do úvahy pri najťažších stavoch poškodeného, keď poškodený je trvalo pripútaný na lôžko, trvalo odkázaný vo všetkých alebo väčšine samoobslužných činností na pomoc tretích osôb, trvalo vyradený z akýchkoľvek pracovných, spoločenských, voľnočasových aktivít. U žalobkyne bola splnená podmienka priznania invalidity, ktorú ako jeden z dôvodov pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia uvádza zákonné ustanovenie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.. Súd pri rozhodovaní o zvýšení náhrady prihliadol aj k tomu, že u žalobkyne došlo k poškodeniu zdravia vo veku 43 rokov, teda približne v polovici produktívneho veku. Poškodenie zdravia, ktoré utrpela žalobkyňa, malo za následok jej úplné obmedzenie pracovnej spôsobilosti. Pokiaľ aj rozhodnutím Sociálnej poisťovne má žalobkyňa priznanú mieru poklesu vykonávania pracovných činností 75 %, z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalobkyňa nie je spôsobilá vykonávať žiadnu prácu. Žalobkyňa je v dôsledku poškodenia zdravia úplne vylúčená z akéhokoľvek spoločenského života, a to najmä v dôsledku zajakavosti a s tým spojených komunikačných problémov, v dôsledku úzkostných stavov, problémov pri používaní vlastného hlasu, počúvaní hlasov iných, tinitu, závratí. Žalobkyňa je pri výkone takmer všetkých samoobslužných činností odkázaná na pomoc druhých osôb. Podstatne obmedzená je aj vo výkone domácich prác, ktoré v podstatnom rozsahu musí vykonávať jej manžel. Súd prihliadol aj ku skutočnosti, že v lekárskom posudku MUDr. D. z roku 2015 bolo zvýšené bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne na dvojnásobok, teda je nepochybné, že

dochádza k zhoršovaniu zdravotného stavu žalobkyne. V zostávajúcej časti uplatneného zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, t. j. vo výške 2.093,- eur, súd podanú žalobu zamietol. Súd rozhodol, že nevykoná vo veci znalecké dokazovanie, navrhované žalovanými a vedľajším účastníkom na strane žalovaných, nakoľko zistený skutkový stav bol dostačujúci pre rozhodnutie vo veci, preto by vykonanie ďalších dôkazov bolo v rozpore so zásadou hospodárnosti konania.

3. Rozhodnutie o trovách konania sa opiera o ust. § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. V súlade s citovaným zákonným ustanovením súd v konaní v plnom rozsahu úspešnému žalovanému 2/ a v konaní úspešnejším žalovanému 1/ a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaných náhradu trov konania nepriznal, nakoľko mal preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa, spočívajúce v osobných a príjmových pomeroch žalobkyne. Žalobkyňa je poberateľkou invalidného dôchodku a, vzhľadom na mieru poklesu jej schopnosti pracovať, si iný príjem nie je schopná zabezpečiť. V súvislosti so zdravotným stavom vznikajú žalobkyňi zvýšené výdavky, najmä na lieky, ale aj zdravotnícke pomôcky, výdavky na cestovné na lekárske vyšetrenia. Súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadol aj ku osobám žalovaných a vedľajšieho účastníka na strane žalovaných, najmä ku skutočnosti, že sa jedná o právnické osoby, ktoré v dôsledku nepriznania náhrady trov konania nebudú priamo ohrozené vo vzťahu k uspokojovaniu svojich základných potrieb a vo vzťahu výkonu základných činností, ktoré plnia resp. vykonávajú.

4. V zákonnej lehote podal odvolanie voči citovanému rozsudku žalovaný v 1/ rade, v časti výroku I., ktorým ho konajúci súd zaviazal na plnenie 29.302,- eur v prospech žalobkyne. Výroky o zamietnutí žaloby vo zvyšku voči nemu či náhrade trov konania nenapáda. V prvom rade napáda výrok II. z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, nakoľko žalobný petit žalobcu znel na solidárny záväzok žalovaných 1/, 2/. Pokiaľ súd žalobe voči žalovanému 2/ nevyhovel, má žalovaný 1/ za to, že súčasne mal žalobu zamietnuť aj voči žalovanému v 1/ rade. Z ust. § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne. Podľa § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka v odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody. Kým solidárna zodpovednosť je zákonným pravidlom, delená zodpovednosť je výnimkou z tohto zákonného pravidla. Zásadne teda platí, že pokiaľ bola škoda spôsobená dvoma alebo viacerými škodcami, a to či už ich súbežnou činnosťou alebo na sebe nezávislou činnosťou, jednou škodou, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne. Podstata solidárnej zodpovednosti spočíva v tom, že každý škodca zodpovedá za ostatných a všetci zodpovedajú za každého jednotlivého škodcu. Právna úprava umožňuje poškodenému domáhať sa náhrady škodu na ktoromkoľvek z poškodených (poznámka odvolacieho súdu, zrejme malo byť uvedené škodcov), pretože funkciou pasívnej solidarity je uľahčenie pozície poškodeného. To však nebol tento prípad. V danom prípade o solidárnu zodpovednosť nešlo a nebola ani preukázaná, preto s ohľadom na vyššie uvedené mal byť žalobný návrh zamietnutý v celku. Nejedná sa ani o prípad, kedy by spôsob vypořádania medzi účastníkmi vyplýval z právneho predpisu. Druhým odvolacím dôvodom je nesprávne skutkové zistenie a následné právne posúdenie vo vzťahu k vlastníctvu cesty, na ktorej sa mal stať úraz žalobkyne. Predmetná cesta sa nachádza na parcele patriacej žalovanému v 2/ rade, čo vyplýva z výpisu z listu vlastníctva. Nakoľko na tomto pozemku sa nachádza miestna účelová komunikácia, právne významnou skutočnosťou bola práve otázka posúdenia vlastníckeho práva k tejto účelovej komunikácii. Žalovaný 1/ neeviduje vo svojom vlastníctve predmetnú komunikáciu. Napriek tomu, že konajúci súd vyvodil vlastnícke právo žalovaného 1/ k tejto komunikácii, toto je podľa názoru žalovaného 1/ nesprávne. Poukazuje pritom na ust. § 14 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. V danom prípade s ohľadom na uvedené, i skutočnosť, že účelová komunikácia je nehnuteľnosť, je potrebné vziať do úvahy spôsob jej prevodu. Ten je možný jedine písomne, pričom podpisy zmluvných strán musia byť na jednej listine. Pre posúdenie určitosti zmluvy o prevode nehnuteľností je významný len prejav vôle vyjadrený v písomnej forme. Ak je preto písomná zmluva o prevode týchto nehnuteľností objektívne neurčitá, je podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatná, hoci jej účastníkom bolo zrejme, ktoré nehnuteľnosti sú predmetom prevodu. Absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí ex lege. V nadväznosti na ust. § 3d ods. 4 Cestného zákona absentuje prvok, ktorý by založil dôvodnosť postupu voči žalovanému 1/. Tieto faktory majú vplyv na konečný výsledok sporu. Hoci inštitút všeobecného užívania upravený v ust. § 6 Cestného zákona sa vzťahuje iba na diaľnice, cesty a miestne komunikácie, táto okolnosť neznamená, aby účelové komunikácie nemohli mať charakter verejne prístupných komunikácií. Nezaradením účelových komunikácií do ust. § 6 Cestného zákona bolo spôsobené len tým, že účelové komunikácie nie sú na rozdiel od diaľnic, ciest a miestnych komunikácií výlučne určené na všeobecné užívanie. Pritom poukazuje na § 22 ods. 1, 3 Cestného zákona. Aj verejnú účelovú komunikáciu môže príslušná obec

vyhlásiť za neverejnú len so súhlasom jej vlastníka. Ak by teda obec bola vlastníkom, mala by takéto oprávnenie, podľa evidencie obce však vlastníkom nie je. Na základe toho je teda možné, aby účelové komunikácie boli aj vo vlastníctve iných právnických či fyzických osôb než štátu, boli komunikáciami verejnými, čo však automaticky neznamená, že jej správcom je obec a ani, že by bola povinná na nich vykonávať zimnú údržbu. Žalovaný 1/ rovnako ako ostatní účastníci na strane žalovaných navrhli k otázke premlčania vykonať znalecké dokazovanie, pretože ako aj konajúci súd uviedol v odôvodnení, jednotlivé lekárske správy uvádzali rôzne dátumy ustálenia zdravotného stavu. Práve fakt, že premlčanie nároku podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri škode na zdraví pozná lehotu jednú, dvojročnú, je v tomto prípade rozhodujúcim faktorom pre správne určenie premlčacej doby. Teda nič nebránilo žalobkyni nárok uplatniť skôr a vyhnúť sa tak možnosti, že jej nárok bude premlčaný. Vzhľadom na záver súdu o tom, že charakter psychického a somatického ochorenia je iný a ich prejavy súd vyhodnotil inak vo vzťahu k námietke premlčania, žalovaný 1/ zotrúva na závere, že je potrebné túto otázku riešiť znaleckým dokazovaním, pretože pre žalovaného 1/ je toto právne významné pre plnenie podľa odvolaním napadnutého výroku 1/. Žalovaný 1/ teda namieta nedostatočné zistenie skutkového stavu pre správne posúdenie otázky (ne)premlčania priznanej časti nároku s ohľadom na túto vysokoodbornú otázku. Žiada, aby odvolací súd odvolaniu žalovaného 1/ vyhovel a výrok I. zmenil tak, že žalobu zamietla, alternatívne zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5. V zákonnej lehote podal odvolanie voči rozsudku aj intervenient na strane žalovaných v 1/ a v 2/ rade, a to proti jeho výroku I. Počas súdneho konania intervenient vzniesol vo svojom písomnom vyjadrení námietku premlčania voči uplatnenému nároku. Tejto vyhovel súd len čiastočne, a to pri náhrade škody na zdraví titulom sťaženia spoločenského uplatnenia v oblasti neurologickej a ORL. Pri náhrade škody na zdraví titulom sťaženia spoločenského uplatnenia v oblasti psychiatrickej si žalobkyňa tento nárok uplatnila, odvodzujúc ho od lekárskeho posudku zo dňa 25.03.2013, vypracovaného MUDr. E. E.. Intervenient je toho názoru, že prvostupňový súd nesprávne právne posúdil premlčanie nároku v oblasti psychiatrickej a zároveň aj neúplne zistil skutkový stav veci, nakoľko nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Škoda spočívajúca v sťažení spoločenského uplatnenia vzniká, keď sa po úraze a jeho prípadnom liečení ustáli zdravotný stav poškodeného natoľko, že je zrejme, či a aké nepriaznivé následky úraz zanechal, teda či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia poškodeného. O škode sa teda poškodený dozvie v čase, kedy je možné objektívne uskutočniť bodové ohodnotenie sťaženia jeho spoločenského uplatnenia. Z listinných dôkazov predložených žalobkyňou je zrejme, že už v roku 2011 bola posudzovaná sociálnou poisťovňou, ktorá ju vo svojej správe zo dňa 08.02.2011 uznala invalidnou s účinnosťou od 27.09.2011. Najneskôr vedomosťou o vzniku invalidity dňa 27.09.2011 si bola žalobkyňa vedomá, že jej zdravotný stav sa nezlepšil, a preto od tejto doby najneskôr začala plynúť 2-ročná premlčacia lehota na uplatnenie náhrady škody. Súčasťou spisu sociálnej poisťovne bola aj lekárska správa psychiatricky MUDr. A. P. zo dňa 27.09.2011, v ktorej bola konštatovaná afektívna depresívna porucha stredne ťažká so somatickými príznakmi, posttraumatická stresová porucha s fobickými prvkami, organické zmeny osobnosti. U MUDr. P. bola žalobkyňa v ambulantnej psychiatrickej liečbe od septembra 2011. Právna argumentácia právneho zástupcu žalobkyne, že už v čase výkonu lekárskeho vyšetrení v roku 2011 - 2013 nemala objektívnu možnosť vedieť, ani akúkoľvek subjektívnu vedomosť o tom, kedy by mohol jej stav byť ustálený natoľko, aby sa dal objektívne bodovo ohodnotiť a následne uplatniť žalobou, neobstojí. Je vecou žalobkyne, aby zistila i za pomoci lekára či znalca, kedy u nej nastal stav, z ktorého možno usúdiť vznik konkrétnej výšky ujmy na zdraví. Ak teda poškodená má ustálený zdravotný stav, ktorý jej dovoľuje konkrétnym spôsobom dať ohodnotiť svoju ujmu spôsobenú bolesťou, a to aj za ingerencie tretej osoby, je za moment vedomosti o vzniknutej škode považovať okamih, kedy poškodenému objektívne nič nebránilo rozsah škody si dať vyčíslieť. Vzhľadom k tomu, že išlo o totožné diagnózy a stav žalobkyne bol už pri posudzovaní invalidity invalidný, nejavil žiadne výrazné výkyvy, skôr mal tendenciu smerovať k zhoršeniu, vedľajší účastník zastáva stanovisko, že k ustáleniu zdravotného stavu došlo už skôr a nie až v čase, ako to uviedla vo svojej výpovedi svedkyňa MUDr. E., t. j. v marci 2013. Bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne bolo vykonané v lekárskejších posudkoch, a to konkrétne vypracovaných MUDr. E. a MUDr. D.. Podľa judikatúry ohľadne vedomosti o škode nemožno považovať lekárske posudky o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia za smerodajné, ale za smerodajné je potrebné považovať to, odkedy možno zdravotný stav navrhovateľa považovať za ustálený. V správe zo dňa 14.12.2015 MUDr. D. uviedla, že žalobkyňa je v jej starostlivosti od 27.11.2013, odkedy sa jej stav napriek opakovanej zmene liečby a viacnásobnej kombinácii psychofarmák nezlepšil. Jej stav je chronifikovaný, ustálený od 27.11.2013, preto možno považovať bodové ohodnotenie vykonané v lekárskejšom posudku za uplatniteľné od uvedeného dátumu. V súvislosti s lekárskejšým posudkom

vypracovaným MUDr. W. D. dňa 09.03.2015 dáva do pozornosti tú skutočnosť, že obsahuje takú istú položku, t. j. č. 255 ako lekársky posudok vypracovaný MUDr. E. E. zo dňa 25.03.2013. Poukazuje na výsluch svedkyne MUDr. E. E.. Svedkyňa sa vyjadrovala len k udalostiam z času, kedy bola žalobkyňa jej pacientkou. V danej veci nebolo ani vyvrátené, že by nebolo možné vykonať zdravotné postupy alebo úkony už skôr, počas predchádzajúcej liečby. Z výpovede svedkyne tiež nevyplývajú dôvody, pre ktoré by nebolo možné vykonať posúdenie zdravotného stavu skôr ako v marci 2013. Zároveň na druhej strane svedkyňa vo svojej výpovedi sama uviedla, že zdravotný stav doposiaľ ustálený nie je. Vzhľadom na rozpornosť výpovede MUDr. E. má intervenient preukázané skutočnosti, na základe ktorých možno pochybovať o tvrdení svedkyne, že ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia nebolo vykonať skôr ako v marci 2013. Poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. MCdo 37/2000 pod R 68/2013. Posudok je len dokladom potvrdzujúcim vytrpenú a zistenú bolesť. Za dátum zistenia bolesti nemožno považovať výlučne deň vyhotovenia posudku. Za čas zistenia bolesti treba považovať okamih ustálenia zdravotného stavu poškodeného. Poukazuje na ust. § 153 ods. 1 OSP, § 127 ods. 1 OSP. Namietá predovšetkým to, že prvostupňový súd nevykonal znalecké dokazovanie ohľadom spornej otázky, a to ustálenia zdravotného stavu žalobkyne. O škode na zdraví sa žalobkyňa mohla najskôr dozvedieť po ustálení jej zdravotného stavu, k čomu je však oprávnený záväzne sa vyjadriť iba znalec z príslušného odboru zdravotníctva. Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo výroku I. zmenil tak, že rozsudok zruší a vec vráti súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

6. Intervenient k odvolaniu žalovaného v 1/ rade poukazuje na obsah svojho odvolania.

7. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniam a vyjadreniam účastníkov uviedla, že pokiaľ ide o vyjadrenie intervenienta, z obsahu tohto podania nevyplývajú žiadne nové procesné či hmotnoprávne skutočnosti, ku ktorým je možné sa relevantne vyjadriť zo strany žalobkyne, Poukazuje na to, že v konaní na prvom stupni bolo riadne preukázané výlučné vlastnícke právo žalovaného v 1/ rade k cestnému telesu miestnej komunikácie postavenej na pozemku parcela CKN č. 2925/27, k. ú. C. C., kde sa stal úraz žalobkyne, a to už v čase tohto úrazu, t. j. zodpovednosť žalovaného v 1/ rade ako výlučného vlastníka stavby - cesty miestnej komunikácie. V konaní na prvom stupni tiež riadne bolo preukázané, čo vyplýva aj zo zákona č. 135/1991 Zb. o miestnych komunikáciách vo vzťahu k prikázanej funkcii žalovaného v 1/ rade ako zákonného správcu tejto stavby miestnej komunikácie, t. j. zodpovednosť žalovaného v 1/ rade aj ako zákonného správcu tejto cesty. V čase úrazu žalobkyne a ani v čase vydania napádaného rozsudku tu nebol žiadny hmotnoprávny základ pre založenie nerozlučného procesného spoločenstva žalovaných v 1/ a v 2/ rade. Okresný súd správne rozhodol, keď výrokom č. I. priznal výlučnú pasívnu legitimáciu žalovaného v 1/ rade v konaní a zároveň výrokom č. II. žalobu vo vzťahu k žalovanému 2/ v celom rozsahu zamietol pre nedostatok pasívnej legitimácie.

8. Vo veci sa vyjadril aj žalovaný v 2/ rade, odvolací súd však jeho stanovisko nebral do úvahy z dôvodu, že sa nestal účastníkom odvolacieho konania, v čase rozhodovania odvolacieho súdu bol rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k výrokom, ktoré sa vzťahovali na žalovaného v 2/ rade, právoplatný.

9. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok na základe odvolania žalovaného v 1/ rade a intervenienta na strane žalovaného v 1/ rade v rozsahu a z dôvodov daných ustanoveniami § 379, § 380 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) postupom v zmysle ust. § 219 ods. 3 CSP rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovanému v 1/ rade uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 29.302,- eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o trovách konania v časti, v ktorej žalovanému v 1/ rade a intervenientovi na strane žalovaného v 1/ rade náhradu trov konania nepriznal, potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1, 2 CSP.

10. Rozhodnutie odvolacieho súdu sa nedotýka odvolaním nenapadnutých výrokov, ktorými okresný súd vo zvyšnej časti a voči žalovanému 2/ žalobu zamietol a v časti výroku o trovách konania žalovaného v 2/ rade. Výrok, ktorým bola vo zvyšnej časti a voči žalovanému 2/ žaloba zamietnutá, bola subjektívne oprávnená napadnúť iba žalobkyňa, ktorá tento výrok nenapadla. Zároveň výrok o trovách konania vo vzťahu k žalovanému v 2/ rade bol oprávnený napadnúť iba žalovaný 2/ a žalobkyňa, ktorí tieto výroky nenapadli. Z uvedeného dôvodu v tejto časti rozsudok okresného súdu uplynutím odvolacej lehoty nadobudol právoplatnosť a žalovaný v 2/ rade sa už nestal účastníkom odvolacieho konania. Z týchto dôvodov potom odvolací súd neprihliadal ani na jeho vyjadrenia. Z uvedeného dôvodu v odvolacom konaní intervenient vystupuje už iba popri žalovanom v 1/ rade.

11. Pokiaľ okresný súd uložil žalovanému v 1/ rade povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 29.302,- eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, jeho rozsudok je v tejto časti vecne správny, je založený na dostatočnom zistení skutkového stavu a správnom právnom posúdení. Rozsudok okresného súdu je vo vzťahu k tomuto výroku dostatočne, jasne a zrozumiteľne odôvodnený, spĺňajúc kritériá stanovené § 220 ods. 2 CSP a odvolací súd sa s dôvodmi uvedenými okresným súdom v plnom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne.

12. Odvolanie žalovaného v 1/ rade a intervenienta na jeho strane nepovažuje odvolací súd za dôvodné.

13. Pokiaľ žalovaný 1/ namieta, že nepreukázanie solidarity na strane žalovaných v 1/ a v 2/ rade malo byť pri znení petitu žaloby dôvodom zamietnutia žaloby aj voči žalovanému v 1/ rade, tento názor je nesprávny, nezodpovedajúci ustálenej rozhodovacej praxi v Slovenskej republike, vyplývajúcej z procesných predpisov. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 51/1998, podľa ktorého „Súd nie je viazaný návrhom žalobcu, aby žalovaným bola uložená povinnosť na plnenie spoločne a nerozdielne“. Takýto navrhovaný petít žaloby nebráni súdu, aby na celé plnenie bol zaviazaný jeden zo žalovaných a voči druhému bol návrh zamietnutý, pretože pokiaľ aj žalobca požaduje plnenie od viacerých žalovaných spoločne a nerozdielne, každý z týchto žalovaných má v zásade povinnosť poskytnúť celé plnenie. Potom pokiaľ súd pri takto postavenom petite žaloby voči jednému zo žalovaných žalobu zamietne a druhého zaviazne na plnenie, neprekročí petít žaloby.

14. Žalovaný v 1/ rade namieta nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na jeho strane, tvrdiac, že nie je ani vlastníkom, ani správcom cesty, na ktorej sa stal úraz žalobkyne.

15. V tomto smere odvolací súd poukazuje na viazanosť odvolacími dôvodmi. Žalovaný v 1/ rade opomenul, že okrem jeho zodpovednosti ako vlastníka a správcu miestnej komunikácie okresný súd poukázal na jeho zodpovednosť pre porušenie všeobecnej prevenčnej povinnosti v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka, keď napriek tomu, že v stavbe súp. č. XXX organizoval voľby do miestnej samosprávy, nevykonal primerané opatrenia na zabezpečenie schodnosti jedinej prístupovej cesty k volebnej miestnosti, cestu neočistil od snehu, poľadovice, hoci mal na to dostatočný časový priestor. Už tento dôvod sám osebe, ktorý žalovaný v 1/ rade nijako nespochybnil a odvolací súd sa s ním v plnom rozsahu stotožňuje, by bol postačujúci na vznik pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 1/, a teda na jeho zaviazanie na plnenie.

16. Odvolací súd sa však stotožňuje aj s ďalšími závermi súdu prvej inštancie ohľadne zodpovednosti žalovaného, pokiaľ ho považoval za vlastníka a správcu cesty, ktorú vyhodnotil ako miestnu komunikáciu. V tomto ohľade súd prvej inštancie správne a vyčerpávajúcym spôsobom zistil skutkový stav veci, ktorý subsumoval pod príslušné ustanovenia Cestného zákona a vyvodil, že žalovaný v 1/ rade je vlastníkom a správcom dotknutej komunikácie. Skutočnosť, že žalovaný v 1/ rade nemá vedenú evidenciu miestnych komunikácií, hoci mu táto povinnosť vyplýva zo zákona, nemôže byť na ťarchu žalobkyne. Bol správny postup prvej inštancie, keď vyhodnotil charakter komunikácie, na ktorej došlo k úrazu a možno súhlasiť, že uvedená komunikácia spĺňa charakteristiku miestnej komunikácie tak, ako vyplýva z ust. § 4b ods. 1 Cestného zákona. Zo zisteného skutkového stavu nepochybne vyplýva, že ide o všeobecne prístupnú a užívanú ulicu, ktorá slúži miestnej doprave a slúži tiež ako jediná prístupová cesta k verejným budovám - predajňa, ambulancia lekára, v čase konania úrazu miestnosť, kde sa konali voľby. Potom je právne irelevantné, kto je vlastníkom pozemku, na ktorom je postavená cesta (niet sporu, že je to žalovaný v 2/ rade). Správcovstvo miestnej komunikácie tak prislúcha obci, ktorá je povinná vykonávať aj jej zimnú údržbu.

17. Pri takto postavenej zodpovednosti žalovaného potom už nemá význam ani hodnotenie, či kúpna zmluva medzi žalovaným v 1/ rade a žalovaným v 2/ rade ohľadne prevodu cesty je platným alebo absolútne neplatným právnym úkonom, pretože nie je podmienkou na vyvodenie zodpovednosti žalovaného v 1/ rade za poškodenie zdravia žalobkyne.

18. Spoločnou odvolacou námietkou žalovaného v 1/ rade a intervenienta na jeho strane je námietka premlčania. Aj vo vzťahu k hodnoteniu tejto námietky sa odvolací súd stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, na ktoré poukazuje a odvolacie námietky nepovažuje za dôvodné.

19. K sťaženiu spoločenského uplatnenia dochádza, ak následkom úrazu nastanú v zdravotnom stave poškodeného také zmeny, príp. zhoršenia ich následkov, ktoré majú preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre jeho životné úkony. Či a aké takéto následky nastali, je možné zistiť až po ustálení zdravotného stavu, kedy je možné posúdiť, aké má zdravotný stav poškodeného preukázateľne nepriaznivé následky pre jeho život. Následky sťaženia spoločenského uplatnenia sa môžu prejaviť naraz alebo postupne. Môžu sa prejaviť aj v rôznych oblastiach, ako je to v prípade žalobkyne, keď poškodenie zdravia nastalo v oblasti neurologickej, ORL, psychiatrickej, pričom aj tieto nároky môžu popri sebe existovať ako čiastkovo samostatné nároky.

20. Z ust. § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka je zrejmé, že pri škode na zdraví plynie subjektívna premlčacia doba a upúšťa sa od ustanovenia objektívnej premlčacej doby vzhľadom na to, že tieto škody sa môžu časovo prejavíť až s odstupom mnohých rokov po vzniku škody. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a pre začatie jej plynutia je významný subjektívny prvok pozostávajúci z 2 zložiek: a) kedy sa poškodený dozvie o škode, vyžaduje sa preukázaná vedomosť poškodeného o vzniknutej škode určitého druhu a rozsahu do tej miery, aby mohol svoj nárok uplatniť (vyčíslieť) v žalobe na súde, v prípade škody na zdraví, pri práve na odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia je za tento okamih treba považovať deň, kedy bol zdravotný stav poškodeného ustálený, a to bez ohľadu na to, kedy vyhotoví ošetrojúci lekár posudok, b) kedy sa poškodený dozvie o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, za škodu bude obvykle zodpovedať priamo škodca, ktorý ju spôsobil.

21. Odvolací súd do pozornosti dáva aj rozsudok Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. I. Cz 23/1983 zo dňa 29.07.1983 (R/1986), v ktorého odôvodnení sa udáva: „Pritom treba brať do úvahy, že celkový nárok na náhradu škody na zdraví sa skladá z niekoľkých čiastkových (relatívne samostatných) nárokov, ktorými je okrem iného aj nárok za sťaženie spoločenského uplatnenia. Pretože k ustáleniu zdravotného stavu poškodeného z hľadiska sťaženia spoločenského uplatnenia môže dôjsť (a často tiež dochádza) v rozdielnej dobe, môže u každého z čiastkových nárokov začať plynúť subjektívne premlčacia doba podľa ust. § 106 ods. 1 OZ v inom okamihu. Poškodenému môže vzniknúť viac nárokov (ktoré sú z hľadiska posúdenia otázky premlčania samostatné), a teda v prípade neskoršieho zhoršenia už ustáleného zdravotného stavu aj ďalší nárok za sťaženie spoločenského uplatnenia. Posúdenie otázky, kedy je možné zdravotný stav poškodeného považovať za ustálený z hľadiska jednotlivých nárokov na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, je závislé na vyjadrení lekára. Z toho vyplýva, že v tomto prípade bolo potrebné posudzovať začiatok plynutia premlčacej doby pre uplatnenie týchto čiastkových nárokov. Pokiaľ išlo o posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby pri nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, rozhodujúcim bol okamih, kedy sa po úraze a po liečení ustálil zdravotný stav poškodeného natoľko, že bolo zrejmé, či a v akom rozsahu došlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia“.

22. Spornou skutočnosťou je v súdnej veci moment ustálenia zdravotného stavu žalobkyne. Kým súd vychádzal z momentu ustálenia zdravotného stavu žalobkyne dňom 25.03.2013, kedy aj jej ošetrojúca lekárka MUDr. E. E. vykonala bodové ohodnotenie, odvolatelia tento záver spochybňujú a domáhajú sa znaleckého dokazovania.

Majú za to, že okresný súd tým, že nenariadil vykonanie znaleckého dokazovania na otázku ustálenia zdravotného stavu žalobkyne v otázke psychiatrického ochorenia, nedostatočne zistil skutkový stav veci.

23. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že na nariadenie znaleckého dokazovania nebol dôvod.

24. Súd pri vykonávaní dokazovania nie je viazaný návrhmi účastníkov a nemá povinnosť všetky navrhnuté dôkazy vykonať. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, nie účastníkov konania. Pokiaľ však súd navrhnutý dôkaz nevykoná, musí jeho nevykonanie odôvodniť. Túto povinnosť si okresný súd splnil, keď uviedol, že skutkový stav bol z vykonaných dôkazov zistený v dostačujúcom rozsahu pre rozhodnutie veci.

25. S týmto záverom sa odvolací súd stotožňuje. Na ustálenie zdravotného stavu žalobkyne bola vypočítaná jej ošetrojúca lekárka, ktorá vyhotovila bodové ohodnotenie. Nie je potrebné, aby takúto otázku zodpovedal znalec. Podľa názoru odvolacieho súdu je dostačujúce vyjadrenie ošetrojúceho lekára, ak je podporené presvedčujúcimi odbornými argumentmi, ktoré neboli zásadným spôsobom spochybnené.

26. MUDr. E. bez pochybností vysvetlila, prečo považovala zdravotný stav žalobkyne za ustálený až ku dňu 25.03.2013, kedy vykonala bodové ohodnotenie.

27. Možno súhlasiť s tvrdením odvolateľov, z ktorých skutočností vychádzala aj MUDr. E., že psychiatrické diagnózy mala žalobkyňa určené už ku dňu vyhotovenia posudku sociálnej poisťovne a v čase priznania invalidity, t. j. v roku 2011. Napriek tomu jej zdravotný stav nebolo možné považovať v tomto čase za ustálený. MUDr. E. vysvetlila, že v prípade žalobkyne ide o netypický priebeh poúrazového stavu, hoci v teórii sú opísané stavy, keď aj kvázi nepatrný úraz môže mať také následky, že žalobkyňa z aktívnej ženy, ktorá normálne pracovala, normálne existovala, sa stala ženou, ktorá je schopná existovať len za pomoci manžela, doposiaľ taký prípad v praxi nemala. Hoci psychiatrické diagnózy boli žalobkyňi stanovené už v roku 2011, keď ešte žalobkyňa nebola pacientkou MUDr. E., menila sa jej však intenzita príznakov ochorenia, príznaky kolísali. Z uvedeného dôvodu ošetrojúci lekári menili liečebné metódy, a to tak farmakologické, ako aj nefarmakologické. Napriek očakávania však k zlepšeniu jej zdravotného stavu nedošlo, naopak, jej stav chronifikoval a mal tendenciu sa zhoršovať. Pri vykonaní bodového ohodnotenia sa radila aj s nadriadeným MUDr. E.. Bodové ohodnotenie by nevykonala skôr.

28. Niet pochybností, že z hľadiska neurologického a ORL ochorenia bol zdravotný stav žalobkyne ustálený už v čase priznania invalidity. Psychiatrické ochorenie však predstavuje z hľadiska sťaženia spoločenského uplatnenia kvázi samostatný nárok a má svoj vlastný priebeh, ktorý nemožno stotožňovať s priebehom iných ochorení. Z výpovede ošetrojúcej lekárky, ktorá nebola v tomto smere spochybnená, jednoznačne vyplýva, že psychiatrické ochorenie žalobkyne sa vyvíjalo a prechod do chronifikujúceho štádia, keď už nebolo možné očakávať zlepšenie ale naopak, zhoršenie zdravotného stavu, nastal až v marci 2013, keď následne bolo žalobkyňi vykonané bodové ohodnotenie.

29. Ako to odvolací súd uviedol už vyššie, účelom odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je odškodniť následky úrazu, ktoré nastali v zdravotnom stave poškodeného a ktoré majú preukázateľne nepriaznivé a trvalé dôsledky pre jeho životné úkony. Pokiaľ sa až do marca 2013 zdravotný stav žalobkyne vyvíjal a lekári skúšali nové farmakologické, ako aj nefarmakologické metódy, očakávajúc zlepšenie a úpravu jej zdravotného stavu, logicky v tomto období nebolo možné považovať zdravotný stav žalobkyne za ustálený a vykonať bodové ohodnotenie.

30. Odvolací súd preto dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu vo výroku vo veci samej je vecne správny, a preto ho potvrdil.

31. Ako súvisiaci výrok odvolací súd preskúmal aj výrok o trovách konania v časti, v ktorej okresný súd žalovanému v 1/ rade a intervenientovi náhradu trov konania nepriznal. Odvolatelia voči výroku o trovách konania nevzniesli žiadne odvolacie námietky a odvolací súd považuje úvahy súdu prvej inštancie, ktoré boli dôvodom nepriznania náhrady trov konania pomerne úspešnejším účastníkom, za správne, zodpovedajúce princípu materiálnej spravodlivosti.

32. Výrok o trovách odvolacieho konania sa opiera o ust. § 396 ods. 1 s poukazom na ust. § 255 ods. 1 CSP. Úspešnou účastníčkou odvolacieho konania bola žalobkyňa, preto jej vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalovanému v 1/ rade a intervenientovi na jeho strane. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

33. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)